

Telegraful Român

Biblioteca Orașenească
„Ștefan Gheorghiu“
Str. Barițiu 5

SIBIU

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică
de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 49.8.01

C R U C E A

O piatră întâlnită în drum nu are nici o importanță, o izbim cu piciorul și mergem mai departe. Dar îndată ce o piatră e așezată între două grădini, ca piatră de hotar, sau îndată ce e pusă la temelie unei clădiri, piatră crește în importanță pentru că pe ea se întemeiază un drept și o putere.

A muta piatră aceasta, sau a o arunca la o parte înseamnă o nelegiuire pasibilă de pedeapsă chiar. Tot așa o bucată de lemn, de os sau de metal luat izolat nu prezintă vreo importanță. Îndată ce se așează una peste alta în mod perpendicular devine cruce și primește importanță, devine simbol, chipul credinței creștine. A sfîrteca acest simbol, a rupe crucea înseamnă o profanare pasibilă de pedeapsă.

Cuvîntul cruce e luat din limba latină. El derivă de la un radical care înseamnă a îndoi. Sensul vechi al cuvîntului este-spînzurătoare, figurat: chin, necaz, tortură, nenorocire. De obicei în toate limbile, cuvîntul derivă de la același radical. Astfel francezii îi zic: croix, englezii cros, italienii croce, vechii germani kruzi, în neogermană Kreuz.

Crucea este simbolul credinței, concretizată într-un gest și însoțit de o scurtă mărturisire de credință.

Sînt în Sf. Scriptură texte, pe care studiindu-le, filologic și doctrinar, se pot determina elementele care reprezintă simbolic, metaforic sau tipic, sensul crucii, semnificația ei în V. T. și se poate anticipa destinul crucii în universalismul creștin.

Pentru pluralitatea indicațiilor, care conturează creștinismul în devenire, crucea Vechiului Testament constituie, dacă și numai în generalitatea ei, preistoria crucii creștine.

Menționăm doar Ez. 9, 4: „Însemnează cu semnul crucii pe cei care gem și care plîng“..., un mijloc de mîntuire de cel rău este crucea, semnul distinctiv al aleșilor lui Dumnezeu.

Din ziua cînd Iisus a fost răstignit pe cruce, crucea a devenit simbolul creștinismului. Primii creștini aveau crucea în sufler dar o exteriorizau și în gesturile și lucrurile lor. Chipul crucii s-a așezat pe altar, pe turnul bisericilor, în casele creștinilor, pe cărțile lor, în fruntea Bibliei, la căpătîiul morților, în cimitire etc.

Preotul face semnul crucii la începutul slujbelor și la sfîrșitul lor, creștinul face semnul crucii cînd trece pe lângă o biserică, prin fața unei troițe, cînd se scoală și cînd pornește la drum. Emblema celor trei virtuți teologice este: o cruce — simbolul credinței; o ancoră — simbolul speranței și o inimă — imaginea dragostei.

Biserica a închinat cinstirii sfintei cruci trei zile peste an: 14 septembrie: Aflarea sfintei cruci; ziua de 1 august: Înălțarea sfintei cruci și a treia Duminică din postul mare.

Sînt destule temeuri de doctrină pentru prețuirea crucii. Mîntuitorul îndreptîndu-se către ascultătorii Săi le-a zis: „De voiește cineva să vie după mine, să-și ia crucea sa...“ (Matei 16, 24), căci „cel ce nu-și ia crucea, nu este vrednic de mine“ (Matei 10, 38).

Moduri de a vedea în ce măsură prețuiesc Sfinții Apostoli crucea sînt multe. Atitudinea Sf. Ap. Pavel constituie rezumatul atenției pe care ucenicii Domnului o acordau crucii. El alcătuieste o teologie a crucii. Apostolul contesta pe detractori și apoteoza printr-o atitudine generatoare pe prietenii crucii: „Cuvîntul cruce pentru cei pieritori nebunie este, iar pentru noi, cei ce ne mîntuim, este putere“ (I Cor. 1, 18), „... de aceea mă laud în crucea Domnului“ (Gal. 6, 14).

Însemnarea cu semnul crucii se bazează pe tradiție, zice Sf. Vasile.

Trebuie să depunem silința spre a o cinsti, decretăm canonul 73 al Sinodului al 6-lea ecumenic trulan. Crucea să nu se deseneze nici să se pună în locuri care nu corespund importanței ei divine. Unii, sub îmboldul de a arăta față de cruce cinstea cea mai mare, desenau semnul crucii în toate locurile chiar și pe podele. Împotriva acestora Sinodul al VI-lea ecumenic ia o atitudine dîrză: „Să se afurisească cei care în viitor fac semnul crucii pe podele.“

Săpăturile arheologice, făcute pentru cunoașterea catacombelor, au scos la iveală adevărul că primii creștini aveau crucea ca simbol. Episcopul Leontie, din Neocesarea, chemat la răspundere pentru cruce, de către împăratul Vespasian, a răspuns: „Noi creștinii închinîndu-ne cu semnul crucii nu ne închinăm lemnului ci ne închinăm Celui care a fost răstignit pe cruce.“

Sînt numeroși Sfinții care ne-au lăsat indicații precise privind crucea, de pildă Sf. Vasile cel Mare, care referindu-se la sfînta cruce îndeamnă: „Cu chipul crucii să ne însemnăm toți cei care nădăjduim în Iisus Hristos.“

Sf. Ioan Gură de Aur scria: „Voi mamelor învățați pe copiii voștri să-și însemneze fruntea cu mîna, iar mai înainte de ce sînt ei în stare să facă aceasta, întipăriți-le voi semnul crucii.“

Fer. Augustin învață că „cei ce se botează să primească spre însemnare semnul sfintei cruci.“

Ca monogram crucea se întîlnește pe obiectele creștinilor din veacul II.

Această atitudine se deduce din porunca dată de Sf. Ap. Pavel în ep. c. Galateni (6, 14) și Filipeni (3, 18), unde scrie: „Mulți despre care v-am vorbit adeseori, iar acum plîngînd vă grăiesc despre ei, se poartă ca dușmani ai crucii lui Hristos.“

Sfînta Taină a Cununiei (II)

Cu toate că are — după cum am văzut în articolul precedent — temeuri clare și solide în Sf. Scriptură, unii credincioși ridică obiecțiuni împotriva învățaturii și practicii ortodoxe în legătură cu Sf. Taină a Cununiei. În cele ce urmează, vom prezenta aceste obiecțiuni (după prot. Dr. Petru Deheleanu: Manual de sectologie, Arad, 1948, p. 409—413), cărora le vom da cuvenitul răspuns ortodox.

Negînd categoric caracterul de Sf. Taină al Cununiei și reducînd-o numai la o solemnitate împreunată cu rugăciuni, care nu împărtășește darul cel nevăzut al Sf. Duh, acești credincioși creștini obiectează:

1. În cuprinsul Sf. Scripturi nu se spune că cununia este o Sf. Taină în înțelesul pe care i-l dă Biserica Ortodoxă.

Este adevărat că în Sf. Scriptură nu se spune în mod expres că cununia este o Sf. Taină. De asemenea, nici despre celelalte Sf. Taine nu se spune expres în Sf. Scriptură că sînt Sf. Taine. Dar nici nu este nevoie să ni se spună acest lucru, de vreme ce ele sînt prezentate ca Sf. Taine, adică drept lucrări văzute, în care se împărtășește darul cel nevăzut al Sf. Duh. Cu privire la căsătorie, ni se

Una din cîntările slăvitore ale crucii este binecuvîntarea treimică, pe care o cîntă preotul și credincioșii la sfințirea apei: „Mîntuiește Doamne poporul Tău și binecuvîntează moștenirea Ta, biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu crucea Ta păzește pe poporul Tău.“

Creștinii români cinstesc crucea din moși strămoși. Între descoperirile arheologice, de pe solul locuit de noi, s-au scos la lumina zilei multe obiecte care confirmă acest adevăr. Menționăm doar crucea sculptată în piatră, care datează din veacul al VI-lea, provenind din localitatea Biertan, de lângă Sighișoara, și care se află azi în muzeul Brukenthal din Sibiu, sau crucile descoperite într-o biserică subterană din comuna Basarabi, Murfatlar, care datează din veacul al IX-lea.

Cinstirea crucii se dovedește la noi și prin numirile proprii de ex. Cruceanu, Cruciat. Se reflectă în nume topice, ca formă diminutivală: Crucișoara; în toponimice: Crucești, sau în ziceri proverbiale precum: „A fi cu crucea în sîn“, adică a fi evlavios; „O cruce de voinic“, adică un om zdravăn, bine zidit; iar noi ne însemnăm cu crucea și zicem: „Cruce ajută!“ o sărutăm și cîntăm: „Cruții Tale ne închinăm Stăpîne și sfîntă Învierea Ta o laudăm și o mărim.“

Cînd trecem pe lângă drapelul țării ne descoperim pentru că steagul simbolizează țara moșilor și strămoșilor noștri, cu tot ce are ea bun, cînd trecem pe lângă o cruce ne închinăm pentru că închipuie pe Acela care a propovăduit pacea, dreptatea și dragostea.

Crucea este simbolul creștinismului pentru că credincioșii nu se pot lipsi de ea.

E nu numai o datorie creștină ci și una patriotică de a rămîne statornici în tradiția luminoasă a trecutului nostru, avînd convingerea că cinstind crucea rămînem în marea familie a Bisericii noastre străbune Ortodoxe.

Nicolae Neaga

spune că în ea este ceva tainic, de nepătruns pentru mintea noastră, și anume: Împreunarea — prin puterea lui Dumnezeu — a celor doi soți în așa fel încît nu mai sînt doi, ci unul singur. Or, cu aceasta ni s-a spus de ajuns.

Pe lângă aceasta, Sf. Scriptură ne spune chiar expres, adică cuvînt de cuvînt, că unitatea dintre cei doi soți — produsă de Sf. Taină a Cununiei — este taină, și anume „taină mare“ (Efes. 5, 32), care este asemenea unității dintre Iisus Hristos și Biserica Sa.

2. Sf. Apostol Pavel nu vorbește la Efes. 5, 32 despre căsătorie ca Sf. Taină, ci numai despre taina unității dintre Iisus Hristos și Biserica Sa. Căci el zice: „Taina aceasta este mare; ci eu înțeleg despre Hristos și despre Biserica.“ Deci, însuși Apostolul previne cititorii să nu înțeleagă greșit, că anume ar vorbi aici despre căsătorie în înțeles de Sf. Taină.

Pentru a vedea mai limpede și mai precis ce vrea să ne spună Sf. Apostol Pavel prin cuvintele: „Taina aceasta mare este“, trebuie să ne sprijinim pe context. Iar din context rezultă în chip neîndoelnic că este vorba tocmai despre căsătorie, pen-

(Continuare în pag. 2)

Rugăciunile pentru cei adormiți în Domnul

Sf. Biserică își însoțește fiii, în toată vremea vieții lor, cu rugăciunile și cu darurile ei spirituale, mijlocindu-le și harul dumnezeiesc cel pururea folositor. După ce îi primește la sînul ei prin Taina Sf. Botez, le întărește simțirea și voința, în lucrarea binelui, prin Taina Sf. Mir; îi împreună cu Hristos și li-L dă pe Hristos spre veșnică mîntuire, prin Taina Sf. Împărtășanii și prin toate celelalte Sf. Taine le sfințește viața spre creștinească viețuire.

Dar Sf. Biserică îl pregătește pe credincios și pentru ceasul cel din urmă al vieții lui pămîntești, pentru ca, bine pregătit, să treacă pragul acestei vieți împăcat în a sa conștiință, în pace cu sine însuși și cu toți semenii săi. Acest lucru deosebit de însemnat îl face Sf. Biserică mai ales prin spovedirea și împărtășirea credinciosului, „ca el să nu fie lipsit de merinda cea mai de pe urmă și cea mai trebuincioasă”. Creștinul spovedit și împărtășit poate aștepta și întîmpina moartea cu mai mult curaj și cu seninătate. Dar trecerea cuiva din viață fără spovedanie și fără grijanie — cum poartă, în popor, numele împărtășania — „este socotită nu numai ca o mare pagubă pentru sufletul celui mort, ci și un mare păcat pentru cei ai lui, rămași în viață, dacă lucrul s-a petrecut din vina sau nepurtarea lor de grijă”.

După îndrumarea Sf. Biserici, în clipele trecerii credinciosului din această viață i se pune în mînă o luminare aprinsă, ca lumina lui Hristos să risipească „întunericul morții” ca el să treacă în viața de dincolo cu „lumina vieții” adică împreună cu Hristos. Astfel, viața creștinului începută cu Hristos sfîrșește tot cu El, dar în înțelesul prelungirii ei în ceruri, lîngă El în veșnicie.

Pentru cei trecuți la cele veșnice, Sf. Biserică a rînduit rugăciuni și pomeniri. Și aceasta pentru că sufletul este nemuritor, iar trupul celor adormiți va deveni duhovnicesc la învierea cea de apoi, cînd și el, împreună cu sufletul, își va primi răsplata cuvenită (I Cor. 15, 50—55; I Tim. 4, 17).

Moartea este despărțirea sufletului de trup. Pe urma acestei despărțiri însă numai trupul își pierde puterea de viață, ca orice materie organică. Dar sufletul, după despărțirea de trup, își continuă viața conștientă (Luca 16, 22—31; Apoc. 4, 10—11; 5, 8—14). În felul acesta, cei morți întru Hristos continuă să facă parte, împreună cu cei vii, din aceeași Biserică a lui Hristos (Rom. 14, 7—9). Ei sînt morți numai cu trupul, dar sufletul lor e viu și conștient, fiind și mai departe credincios lui Hristos (Efes. I, 9—10; Matei 28, 18; Filip. 2, 10—11), alcătuiind adică, împreună cu cei vii, Biserica cea nouă a lui Hristos.

Consecința celor de mai sus este aceea că cei vii au posibilitatea să se roage pentru cei morți și că aceste rugăciuni să li se și îplinească (Ioan 14, 13—14), adică să ducă la iertarea unor păcate ale celor adormiți, afară de păcatele pe care le-ar fi săvîrșit, în vremea vieții lor, împotriva Sf. Duh (Matei 12, 31—32).

Mai mult încă, cei vii au chiar datoria să se roage pentru toți membrii Sf. Biserici, deci și pentru cei vii și pentru cei morți (Efes. 6, 18—19; I Tim. 2, 1). La aceasta îi obligă dragostea care îi leagă de toți frații lor întru Hristos, vii sau adormiți, așa cum și preotul se roagă pentru toți fiii Sf. Biserici. Căci dragostea este legătura de unire între membrii Bisericii lui Hristos și ea — dragostea — „niciodată nu pier”.

Învățătura despre datoria celor vii de a se ruga pentru cei morți a fost practică de creștini din vechime, din primele veacuri, deci încă de atunci cînd se știa mai bine decît azi ce trebuie și ce nu trebuie făcut, ce e bine și ce e rău, și aceasta constituie o dovadă importantă de natură istorică. De asemenea, *Liturghiile Bisericii*, întrebuițate din vechime și pînă azi, cuprind rugăciuni pentru morți. Iar mărturia, de netăgăduită valoare, în această privință, găsim în *literatura patristică*, la Tertulian, Sf. Ciril al Ierusalimului, Sf. Ioan Hrisostom, Sf. Teofilact etc.

Afară de slujbele care se fac în casa mortului, îndată după moarte (panahida) și, a treia zi, există și zile speciale închinare rugăciunilor pentru morți și anume: sîmbăta a doua, a treia și a patra din postul Sf. Paști: luni, după Duminică Tomii și sîmbăta dinaintea Rusaliilor. Apoi prin preoți și din partea familiilor celor morți: la 3, la 6 și la 9 zile, la 40 zile, de la data morții, la 3, la 6 și la 12 luni. În fiecare an de la data morții se fac parastase. Se obișnuiește și pomenirea morților la cîte 40 de liturghii la rînd, în cursul unui an, numite sârindar.

D. Călușar

Itinerar arhipăstoresc

În drum spre parohia Sîncrăieni, situată la 7 km de Miercurea Ciuc, sîmbătă, 15 iunie 1974, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, însoțit de P. C. vicar Tr. Belașcu și P. C. cons. Gh. Papuc, a vizitat șantierul catedralei din Sf. Gheorghe, jud. Covasna, care își înalță spre lumină cele cinci cupole și care a fost concepută într-un stil arhitectonic deosebit de atrăgător.

Înalt Prea Sfinția Sa a cercetat atît interiorul cît și exteriorul catedralei, stabilind locul unde să fie așezată catapeteasma și discutînd cu conducerea șantierului modalitatea de lucru și termenele fazelor următoare.

În seara aceleiași zile, Înaltul Ierarh a săvîrșit slujba vecerniei în biserică, în curs de pictare, din Tușnad-Băi, cuvînt de bun venit rostind C. pr. C. Gane, parohul local.

În cadrul vecerniei au vorbit: C. pr. A. Răduț (Copăcel, prot. Făgăraș), fost paroh, și P. C. prot. V. Văcăreanu (Panciu), care a evocat legăturile străvechi și permanente dintre moldoveni și transilvăneni.

A vorbit apoi I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care a dezvoltat cu deosebire ideea de comuniune cu Dumnezeu, cu Biserica și Patria. „În inima înaintașilor noștri — a spus între altele I. P. S. Sa — și în inima noastră, în inima celor ce vor veni după noi acestea două, Biserica și Patria, au fost una, rămîn una, împletite în sufletele tuturor credincioșilor noștri.”

A doua zi, Duminică, 16 iunie 1974, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a săvîrșit sfințirea bisericii din parohia Sîncrăieni, localitate cunoscută prin vestitele sale ape minerale „Harghita”. Cuvînt de bun venit a rostit P. C. prot. I. Crăciun

(Miercurea Ciuc), la care a răspuns I. P. S. Mitropolit Nicolae.

După slujba sfințirii bisericii a urmat Sf. Liturghie arhierescă, răspunsurile fiind date de un grup de studenți teologi.

A participat C. pr. romano-catolic Mihai Imre.

La priceasnă a predicat P. C. vicar Tr. Belașcu, iar la sfîrșitul Sfintei Liturghii C. pr. C. Gane, administratorul parohiei, distins cu rangul de „iconom stavrofor”, C. pr. A. Răduț distins cu rangul de „iconom”, care a început lucrările de reparații, precum și P. C. prot. V. Văcăreanu (Panciu), care, în numele P. S. Episcop Antim al Buzăului, salută pe credincioșii din prot. M. Ciuc și donează parohiei Sîncrăieni un rînd de veșminte preoțești, o Evanghelie și un Molitvelnic.

Acte de apreciere au fost înmîinate din partea Centrului arhiepiscopesc pentru atașamentul lor față de Biserica străbună credincioșilor: M. Gherman, M. Butoi, C. Arșoi și Gh. Cobzaru.

Cuvînt de învățătură a rostit în încheiere I. P. S. Mitropolit Nicolae, care a zăbovit mai ales asupra obligației pe care o avem, ca fii ai Bisericii, de a ne acoperi permanent cuvintele noastre frumoase cu fapte creștinești și patriotice corespunzătoare. „Să facem voia lui Dumnezeu, nu numai să vorbim despre ea”, căci „Dumnezeu ne îndeamnă să fim oameni vrednici, oameni cu viață morală superioară, cu credință vie, dar și oameni harnici, muncitori”.

Vizitînd partea de răsărit a Arhiepiscopiei, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a aruncat în sufletele credincioșilor învățături și povețe, care vor rodi mai multe fapte creștinești și dragoste de Patrie.

R.

Sfînta Taină a Cununii (II)

(Urmare din pag. 1)

tru că începînd cu versetul 22 Sf. Apostol Pavel vorbește despre raporturile dintre soți. Pentru a le înfățișa în chip cît mai convingător și a le pune în plină lumină însemnătatea, le asemănă cu raportul dintre Iisus Hristos și Biserica Sa.

Însuși Iisus Hristos se numește pe Sine „mire” (Matei 9, 15; 25, 1—10), iar Biserica Sa este înfățișată ca o „mireasă” chiar aici în context (vezi și Apoc. 22, 17). Rezultă clar deci că comparația este cît se poate de potrivită. Întrucît pînă la capătul contextului este vorba despre raportul dintre soți, urmează că atunci cînd Sf. Apostol Pavel zice: „Taina aceasta mare este”, nu poate fi vorba despre altceva decît despre aceeași chestiune principală, despre care a vorbit în versetele precedente, și anume despre *căsătorie*, prin care cei doi soți devin un trup (v. 31). Aceasta este „taină” despre care vorbește Sf. Apostol Pavel. Prin urmare, Sf. Apostol Pavel vrea să spună: Cît de mare este taina căsătoriei în ce privește raporturile care se stabilesc între soți.

Dar — întrucît în cele precedente a fost vorba — prin asemănare — și despre Iisus Hristos și Biserica Sa, și anume că și între Iisus Hristos și Biserica Sa există o atare unitate, pentru că Iisus Hristos este pentru Biserica Sa un adevărat „Mire”, iar Biserica îi este Lui o adevărată „Mireasă”, care i se supune și care este „trupul” Lui, întocmai ca într-o căsătorie, adaugă: „Iar eu zic în Hristos și în Biserică”, în înțelesul că și unitatea dintre Iisus Hristos și Biserica Sa este, de asemenea, o taină ca și cea dintre cei doi soți, unitate prin care putem înțelege mai bine unitatea dintre soți.

Din toate acestea, rezultă că Sf. Apostol Pavel vrea să spună: „În înțelesul din versetul precedent, despre unirea într-un singur trup a celor doi soți prin căsătorie, se cuprinde o taină mare, care pînă acum a fost ascunsă și nepricepută și care abia acum ni s-a făcut cunoscută prin taina unirii dintre Hristos și Biserica Sa, căci și această „unire” este o taină mare, exact cum este cea dintre soți. Iată de ce taina unității dintre soți eu o înțeleg

și cu privire la Hristos și la Biserică” (Deheleanu, o. c., p. 411).

3. Nu se vorbește nicăieri despre un ceremonial anumit al căsătoriei, săvîrșit numai de preoți. Prin urmare, căsătoria poate fi săvîrșită și fără preoți. Ritualul său trebuie să fie numai o solemnitate religioasă, în care viitorii soți își dau consimțămîntul — în mod solemn — de a trăi împreună în vederea întemeierii unei familii sau a nașterii de prunci. Toate celelalte acte rituale pe care le practică Biserica Ortodoxă sînt simple adaosuri fără nici un rost!

Este adevărat că nu se vorbește nicăieri despre un ceremonial anumit și special pentru săvîrșirea Sf. Taine a Cununii. Dar, pentru că este Sf. Taină, ea trebuie să aibă un ritual al ei special, așa cum are fiecare dintre cele șapte Sfinte Taine. Ritualul în centrul căruia stă formula de consacrare: „Cunună-se robul lui Dumnezeu”, constituie partea externă, partea văzută, a Sf. Taine, necesară la orice Sf. Taină.

Dacă este o Sf. Taină, Cununia nu poate fi săvîrșită decît de cei ce au chemarea de a fi ispravnici ai tainelor (I Cor. 4, 1), care sînt Sf. Apostoli, episcopii și delegații acestora: preoții.

Actele simbolice din cadrul ceremonialului Sf. Taine a Cununii (încununarea, legarea, schimbarea inelului, gustarea din vin sau miere ș. a.) își au rostul lor. Astfel, încununarea simbolizează binecuvîntarea lui Dumnezeu și puterea mirilor de a întemeia o familie, precum și cununa virtuților pe care mirii trebuie să le aibă în viață. Legarea simbolizează împreunarea celor doi miri într-un singur trup. Schimbarea inelului simbolizează credința și iubirea necesară dintre miri, care trebuie să fie fără sfîrșit ca și inelul. Gustarea din vin sau din miere simbolizează conviețuirea în perfectă armonie, atît la bine cît și la rău, în toată viața.

În concluzie, învățătura și practica Bisericii noastre în legătură cu Sf. Taină a Cununii să fie respectate întocmai.

Pr. prof. Corneliu Sîrbu

260 de ani de la martirajul lui

Constantin Brîncoveanu (1654—1714)

„Pomenirea dreptului cu laudă din neam în neam”. (Ps. 111, 6)

La praznicul Adormirii Maicii Domnului din acest an, 15 august, se împlinesc 260 de ani de la martirajul voievodului Constantin Brîncoveanu pentru legea strămoșească și 320 ani de la nașterea lui.

Marele voievod s-a născut la 15 august 1654, în satul Brîncoveni de lângă Olt, în ținutul Romanai. Tatăl său, Popa, era înrudit cu postelnicul Constantin Cantacuzino. Rămânind văduvă și murindu-i cei doi fii mai mari, Barbu și Matei, mama lui s-a îngrijit de buna lui educație creștină și cultura slavo-grecescă. Tînărul Constantin era frumos la chip, deștept și bun la suflet, blînd și descurcăr. El se căsătorii cu Maria, nepoată de domn, cu care a avut 11 copii: 4 feciori și 7 fete. Prin calitățile sale intelectuale și morale, de om harnic și muncitor, corect, cinstit și drept a ocupat funcții înalte, de mare logofăt în divanul lui Duca Vodă și al lui Șerban Vodă Cantacuzino, care îi era unchi după mamă, iar la moartea sa îi lasă pecetea domnească, semn că voia să-i fie urmaș.

Murind Șerban Vodă, în 1688 boierii și mitropolitul țării, de față cu patriarhul Constantinopolului, au ales domn în unanimitate pe Constantin Brîncoveanu, care nu era de față, pentru că nu se considera vrednic. Toți boierii i-au jurat credință pe Sf. Evanghelie și Sf. Cruce.

Vodă Brîncoveanu a domnit peste 25 de ani în împrejurări grele, cînd turcii și austriecii se războiau între ei, dar printr-un tact deosebit și o politică înțeleaptă, de pace și prietenie cu vecinii săi, a reușit să scape țara sa de ocupație străină, de jaf și de pustiire. Așa a reușit să se dăruiască ridicării poporului și țării sale prin Biserică și școală, prin cultură și artă.

Istoria națională îl arată pe „Brîncoveanu Constantin, boier vechi și domn creștin”, ca un mare ctitor de locașuri sfinte, biserici, mănăstiri și palate pe întreg pămîntul românesc și dincolo de hotare. Ctitoriile lui se întind de la Tismana la gurile Dunării, de la Focșani la Alba Iulia, Ocna Sibiului, Făgăraș și Brașov, pînă la sfîntul Munte Atos, ca și în Albania, Bulgaria și Grecia, apoi la Alexandria, Ierusalim și Muntele Sinai. Evlavia sufletului său curat, izvorită din credință vie și puternică, semănată și cultivată de fericita sa mamă, l-a dinamizat și călăuzit pînă în clipa martirajului. Așa se explică faptul că nu se află în țara noastră nici un vechi locaș de rugăciune care să nu se fi bucurat de daniile sale: cruci, icoane de argint, candelă, candelabre, odoare, odăjdii, cărți de cult etc.

Din bogăția de ctitorii ale dreptcredinciosului voievod amintim: pitoreasca Mănăstire Hurez (Vilcea, 1690), unde dorea să fie înmormîntat el și tot neamul său; la fel și Mănăstirea Surpatele. Imbunătățiri mari a făcut la mănăstirea Bistrița, Dintr-un lemn și Arnota, apoi Tismana, Argeș, Tîrgoviște, Dealul etc.

În București, venerabilul domn a ctitorit biserica de la Mogoșoaia și mănăstirile Sf. Sava și Sf. Gheorghe-Nou. Aceasta din urmă s-a tîrnosit cu „mare alai, cum nu mai văzuse țara”, de către patriarhul Ierusalimului și șapte mitropoliți, cu mulți preoți și călugări.

Grijă mare a purtat evlaviosul domnitor Bisericii noastre din Transilvania, pentru care a zidit — în stil brîncovenesc (pe fond bizantin) — mănăstirea de la Simbăta de Sus, cu hramul Sfintei Adormiri, la poalele Munților Făgăraș, într-o regiune incintă, biserica din Ocna Sibiului etc. Apoi, cînd Mitropolia noastră din Alba Iulia a fost amenințată să fie nimicită de Habsburgii catolici, i-a dăruit moșia Merișani din Argeș și vămuțul de la Rucăr. La fel mitropolitului transilvan Atanasie Anghel, cel lepădat de Ortodoxie, i-a dăruit la hirotonia sa în București (1698), odăjdii noi, cărți și bani, 6000 de galbeni, ca să-l ajute, să-l scape de sărăcie, să-l oprească de la Unirea cu Roma și de la dezbinarea fraților de aceeași credință.

După dureroasa dezbinare religioasă (1700), dreptmăritorul domn Brîncoveanu a scris împăratului de la Viena să nu forțeze pe români să se unească cu Roma dar, nereușind, a trimis repetate scrisori românilor din Brașov și Țara Birsei să rămînă în legea strămoșească.

Dar Vodă Brîncoveanu este și un mare ctitor al culturii naționale care a luat un mare avînt în

timpul său. În acest scop a strîns pe lângă sine pe cărturarii de seamă din vremea sa, clerici și laici, i-a îndrumat să se unească, să scrie și să tipărească cărți pentru ridicarea poporului nostru. În toată munca lor valoroasă, i-a ajutat cu bani. Astfel a sprijinit întreaga activitate cultural-bisericească a luminatului mitropolit Antim Ivireanu și a episcopilor Mitrofan de la Huși și Damaschin de la Buzău, ca și a fraților Radu și Șerban Greceanu și stolnicul Constantin Cantacuzino, harnicii și nemuritorii traducători ai celei dintîi Biblii în românește, Biblia de la București, din 1688, monument literar excepțional, care rămîne piatră de hotar în procesul de formare a limbii noastre literare.

Dragostea de cultură a lui Brîncoveanu a mers mai departe.

El a adus în țară pe mulți învățați străini, pe patriarhii ecumenici din Constantinopol, Alexandria, Antiohia și Ierusalim. A înființat o Academie domnească la Sf. Sava (1694) și alta la Mănăstirea Colțea, cu scopul să ridice o pătură intelectuală din rîndul poporului român. A înființat cîte o tipografie la Buzău, Tîrgoviște, Rîmnice și Snagov, iar prin munca clericilor cărturari amintiți a tipărit în românește aproape toate cărțile de cult și pentru apărarea credinței ortodoxe.

Mulțimea de cărți tipărite de nemuritorul domn s-a răspîndit ca o sămînță bună pe tot cuprinsul românesc și au avut un întreit efect: 1. Au înlocuit pentru totdeauna limba slavonă folosită pînă atunci în Biserică — deși nu era înțeleasă de poporul nostru. 2. Au deschis drumul formării limbii literare. 3. Au întărit conștiința originii noastre comune și au aprins focul idealului unității tuturor românilor, făcînd abia în anul 1918. 4. În sfîrșit, pentru românii transilvăneni aceste cărți au fost izvoare ale dreptei credințe, pentru rămînerea lor în Legea străbună.

Dacă la acestea mai adăugăm tipăriturile ortodoxe în limbi străine, putem afirma că Vodă Brîncoveanu a făcut din Țara Românească o vatră luminoasă de cultură panortodoxă, un focar de viață și gîndire creștină, prin care românii au început să fie cunoscuți în lume ca buni creștini. Din păcate, însă, acest dinamism cultural multilateral s-a oprit brusc, în apogeu, odată cu sfîrșitul Voievodului, demn de un adevărat martir creștin.

Fiind pîrît la turci, de unii din boierii Cantacuzini, că le-ar fi dușman, l-au mazilit pe acesta în 24 martie 1714, și l-au dus cu toată familia, copii, gineri, nurori și nepoți, la închisoarea din Țarigrad. Tot acum, turcii au încărcat 30 de care de haine, odoare și podoabe de mare preț ale voievodului și le-au vîndut la meaz în piața capitalei lor. Trei luni și jumătate a stat domnul închis în cătușe de fier, cu răni mari la mîini, la cap și la picioare, cu pieptul ars cu clește înroșite. Și pîrile continuau, iar ura vizirului creștea împotriva lui, care hotărî să-lucidă cu cei 4 feciori ai săi.

Era praznicul Sf. Adormiri a Maicii Domnului, 15 august 1714, cînd dreptcredinciosul domn împlinea 60 ani. Deodată se deschid porțile temniței și ienicerii îi duc la execuție, cu capetele descoperite, despuiati de haine, numai în cămăși și cu picioarele goale. Familia toată, cu domnul și doamna Maria, a fost adusă pe malul Bosforului, în fața sultanului și ambasadorilor străini. Călăul îi aștepta cu iataganul scos. Sultanul i-a grăit: „Acum ești osîndit la moarte, dar te iert dacă-mi spui unde-ți este averea și dacă treci la legea turcească.” Doamna Maria plîngea și se tînguia cu amar. Voievodul răspunse că toată averea sa i-a luat-o sultanul, iar de legea creștinească nu se lasă că în ea s-a născut, în ea a trăit și în ea voiește să moară. Apoi zise fiilor săi: „Copii mei dragi, fiți curajoși. Noi am pierdut tot ce am avut în această viață trecătoare. Ne-au mai rămas numai sufletele, pe ele să nu le pierdem, ci să le ducem în fața Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, care a murit pentru noi, ca să fim fericiti. Să spalăm păcatele noastre cu sîngele nostru.” Auzind aceste cuvinte, sultanul s-a infuriat și cu mînie a poruncit să le taie capul mai întîi copiilor, începînd cu feciorul cel mare, și al celorlalți pe rînd, ca să fie cît mai cumplit chinul tatălui lor. Așa a fost rețezat capul lui Constantin, Ștefan și Radu. Cînd a venit rîndul lui Matei, copilul cel mic, acesta plîngea speriat și s-a ascuns la sînul maicii sale. Tatăl

i-a zis: „Urmează pe frații tăi” și s-a liniștit. Cei 4 feciori au căzut loviți de iatagan, ca 4 brazi loviți de trîznet sub ochii nefericitului lor părinte. În sfîrșit a venit rîndul dreptcredinciosului Voievod. După ce s-a închinat, făcînd semnul crucii, a rostit liniștit: „Doamne, vin la Tine, fie voia Ta.” Apoi puse gîtul pe tăietor și călăul lovi. Capul său căzu în balta de sînge a copiilor săi dragi.

Ca adevărați martiri creștini, a murit marele voievod Brîncoveanu cu scumpii săi feciori. Capetele lor au fost puse în sulite și purtate în tot orașul, iar trupurile au fost aruncate în Bosfor, de unde au fost pescuite de niște pescari credincioși, care le-au îngropat la Mănăstirea Halki, lângă Țarigrad. În anul 1720, îndurerata doamnă Maria, soția și mama dreptcredincioșilor martiri, a adus în țară, pe ascuns, osemintele lor pămîntești și le-a îngropat în biserica Sf. Gheorghe-Nou din București, ctitorită de voievod, unde se află și azi. Pe mormînt a pus o candelă ca să lumineze pe veci locul unde odihnește trupul slăvitului Mucenic între mucenici — voievodul Constantin Brîncoveanu.

Martirajul Voievodului și al feciorilor săi a îngrozit toată lumea creștină. Martorii oculari descriu mișcător acest moment. Astfel consulul italian spune: „... Toți cei de față au plîns, văzînd capul nevinovatului Mateias, tînăr-tinerel, rostogolindu-se pe jos lângă capul tatălui său care se apropiase lîngă al copilului, parcă să-l îmbrățișeze, că l-a ascultat!”

A fost un domn iubitor de pace între oameni și popoare. Dorința lui sfîntă a fost să lase urmașilor săi o țară neștirbită în hotarele ei, iar Dumnezeu i-a ajutat să-și vadă visul împlinit. Și într-aceasta stă slava lui veșnică.

În locul luptelor politice și militare, a purtat luminos lupta culturii, pentru ridicarea țării și a poporului său prin carte bisericească și religios-morală, prin școli înalte, prin limbă și arte frumoase, prin multe locașuri ctitorite de el, în care numele său este veșnic pomenit. Înțelepciunea, munca și mai ales ajutoarele materiale îl ridică la cîstea de mare ocrotitor al Ortodoxiei românești și ecumenice, demn urmaș al străluciților împărați bizantini. De aceea Brîncoveanu Constantin rămîne una din cele mai luminoase figuri de domni din istoria noastră națională.

Bunul Dumnezeu să ne binecuvînteze cu harul Său și să dăruiască Bisericii, Patriei și poporului nostru mulți oameni de seamă, și nouă tuturor înțelepciune, dragoste de Legea străbună și de țară, putere de muncă, pentru a putea înălța aceste mindre plaiuri pe noi culmi de lumină.

Prot. Simion Radu

Din Sfînta Scriptură

- Nu făuri minciuni împotriva fratelui tău, nici împotriva prietenului tău să nu faci așa (Is. Sir. 7, 13).
- Să nu schimbi nicidecum prietenul pentru bani, nici pe fratele cel bun pentru aurul Ofirului (Is. Sir. 7, 19).
- Prietenul nu poți să-l cunoști atunci cînd ești fericit, iar dușmanul nu rămîne ascuns atunci cînd ești nenorocit (Id. 12, 8).
- Rămii credincios prietenului tău în sărăcia lui, ca să te bucuri de el cînd va da de belșug... Să nu-ți fie rușine de prietenul care a căzut în sărăcie, nici nu te ascunde din fața lui (Id. 22, 21, 23).
- Trei lucruri iubește sufletul meu și ele sînt plăcute și înaintea Domnului și înaintea oamenilor: Unirea dintre frați, dragostea dintre prieteni și bărbatul și femeia care se îngăduiesc unul cu altul (Id. 25, 1).
- Fericit este cel ce a găsit un prieten credincios și cel ce dă învățatură unor urechi ascultătoare (Id. 25, 9).
- Cît de rea este fapta prietenului care stă cu tine la masă, iar în timp de restriște se dovedește dușman (Id. 37, 4).

Încheierea anului universitar 1973-1974 la Institutul Teologic din Sibiu

Cel de-al 163-lea an de existență neîntreruptă a Institutului Teologic din Sibiu s-a încheiat într-un cadru festiv în ziua de 29 iunie 1974, praznicul Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Dimineața, în Catedrala mitropolitană, s-a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă de către P. S. Episcop Vasile al Oradiei și P. S. Episcop-vicar Emilian Rășinăreanu, înconjurați de un sobor alcătuit din părinți profesori și preoți catedrali. În predica rostită în cadrul Sfintei Liturghii, P. C. pr. lector Dumitru Abrudan a subliniat faptul că slujirea lui Hristos trebuie înțeleasă — așa cum au înțeles-o și Sfinții Apostoli Petru și Pavel — ca o slujire a omului, a poporului din care facem parte, a lumii întregi. O rugăciune de mulțumire către Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra ostenitorilor Institutului Teologic a fost rostită, la sfârșitul Sfintei Liturghii, de către P. C. pr. prof. Nicolae Neaga.

Un program festiv a urmat, îndată după Sfânta Liturghie, în Aula Institutului Teologic. Festivitatea a fost dedicată, cu anticipație, apropiatei împliniri a 30 de ani de la eliberarea României de sub jugul fascist.

Corul studenților teologi a interpretat, sub conducerea P. C. diacon asistent Ioan Popescu, un program de cântece patriotice și religioase.

Cuvântul festiv a fost rostit, în numele conducerii Institutului Teologic, de către P. C. pr. prof. Grigorie Marcu, în lipsa din localitate a P. C. pr. rector Isidor Todoran. Evocând rolul jucat de forțele revoluționare din țara noastră la înfăptuirea actului de la 23 August 1944, vorbitorul a pus în evidență rezultatele aceluia act concretizate într-o propășire fără precedent a țării în cei 30 de ani care au trecut de la eliberare. Biserica Ortodoxă Română și-a dat sprijinul ei dezinteresat la toate cele ce s-au înfăptuit în acești 30 de ani prin asocierea ei la munca de înlăturare a urmelor războiului, la eradicarea analfabetismului, la cooperativizarea agriculturii și la consolidarea economiei socialiste. P. C. Sa a adresat studenților teologi îndemnul ca în viitoarea lor activitate pastorală să fie călăuziți de principiul sprijinirii tuturor acțiunilor inițiate de Conducerea Statului nostru, iar în timpul vacanțelor să fructifice îndrumarea patriotică cetățenească de care au avut parte în Institut, prin participare activă la lucrările patriotice-cetățenești întreprinse de comunitățile cărora aparțin. După o dare de seamă asupra activității Institutului în cursul anului care s-a încheiat, P. C. Sa a exprimat mulțumiri și recunoștință Departamentului Cultelor, Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, Înalților Ierarhi din Mitropoliile Ardealului și Banatului pentru sprijinul pe care îl acordă Institutului.

Studentul absolvent Dan Ilie Ciobotea a dat expresie, în cuvântul său, angajamentului noii promoții de absolvenți de a sluji Biserica străbună, însuflețită fiind de strădaniile și jertfele pe care le-a adus Biserica lui Hristos și de râvna Sfinților Părinți pentru a păstra comoara mântuirii. Făgăduința noilor absolvenți este de a fi buni slujitori ai credincioșilor în mijlocul cărora se vor duce, servindu-le ca exemple de atitudine cetățenească corectă față de toate problemele vieții contemporane, pildă de patriotisme luminat, de angajare bucură în sprijinirea a tot lucrul bun care se săvârșește în Patria noastră.

Adresându-se mai cu seamă studenților absolvenți, P. S. Episcop-vicar Emilian a evidențiat faptul că, în cei patru ani de studii, învățătura Mântuitorului le-a fost împărtășită de către un corp profesoral bine pregătit, într-un climat de libertate deplină a Patriei și a Bisericii sub povața și grija părintească a Ierarhilor. P. S. Sa a arătat cât de apropiați sînt de inima și gândul I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și a celorlalți Înalți Ierarhi din Mitropoliile Ardealului și Banatului atît profesorii cît și studenții Institutului Teologic. Între centrul mitropolitan și Institutul Teologic există o colaborare dintre cele mai fructuoase. Absolvenții Institutului sînt îndemnați să-și împletească armonios îndatoririle pastorale cu cele patriotice, să se facă susținători ai spiritului de unitate a tuturor categoriilor sociale din Patria noastră, spirit pe care îl promovează F. U. S., P. S. Sa a adus mulțumiri, în numele I. P. S. Mitropolit Nicolae, P. C. părinte rector și P. C. părinți profesori pentru felul în care și-au îndeplinit îndatoririle ce le revin în cadrul Institutului și în cadrul Bisericii.

Șirul cuvîntărilor a fost încheiat de către P. S. Episcop Vasile al Oradiei. P. S. Sa a pus în lumină

întreitul caracter al momentului: de *bucurie*, întrucît reprezintă o izbîndă în viața fiecăruia din cei prezenți; de *nădejde* deoarece fiecare an este o nouă speranță pentru Biserica noastră care cuprinde în brațele ei noi apostoli și de *profundă meditație*, pentru că este un prilej de a face bilanțul activității desfășurate în ultimul an. P. S. Sa a arătat apoi că preoțimea este datoră să trăiască în mijlocul societății de astăzi, să ajute pe om să-și dobîndească idealul său. „Pentru aceasta noi cei care slujim Sf. Euharistie la Altar, a spus P. S. Sa, să nu uităm că toată viața noastră se cade să fie o slujbă de Euharistie, de mulțumire, ca o dăruire, ca o jertfă, cum a făcut Mîntuitorul.”

Revenind la evenimentul aniversării a 30 de ani de la eliberarea Patriei de sub jugul fascist, P. S. Sa

a amintit faptul că Biserica noastră este deplin integrată în viața nouă a poporului nostru. Unitatea Bisericii face parte integrantă din unitatea națională a poporului nostru. Absolvenții Institutului Teologic, care vor fi în curînd preoți, sînt datori să propovăduiască cuvîntul lui Dumnezeu și să slujească la desăvîrșirea vieții credincioșilor lor. P. S. Sa a adresat cuvinte de mulțumire P. F. Părinte Patriarh Justinian și Departamentului Cultelor și cuvinte de apreciere P. C. părinți profesori ai Institutului Teologic.

La sfîrșit au fost împărțite premii studenților care s-au remarcat la învățătură, pentru purtare excepțională sau pentru diferite activități desfășurate în cadrul Institutului.

A. J.

Din acatistul Sf. Ierarhi Ilorest și Sava Brancovici, mitropoliți ai Transilvaniei (urmare)

CONDACUL AL II-LEA

Ca o rază duhovnicească dintr-o familie aleasă ai strălucit, Sfinte Ierarhe Iloreste, și ai împodobit Biserica lui Hristos cu lumina învățăturilor tale, iar acum, în Biserica cea biruitoare din ceruri fiind, cînti lui Dumnezeu cîntare, Aliluia !

ICOSUL AL II-LEA

Arvuna dreptei credințe, din Sfîntul Botez primind-o, Ierarhe Sava, la vremea potrivită, cu multe și mari strădani ai adunat duhovnicească bogăție Bisericii lui Hristos. Pentru aceasta te lăudăm zicînd:

Bucură-te, ceta ce din părinți binecredincioși ai răsărit;

Bucură-te, că mărgăritarul dreptei credințe ai dobîndit;

Bucură-te, coborîtorule dintr-un neam prea smerit;

Bucură-te, vlăstar ales, din strămoși cu arhierie cinstiți;

Bucură-te, a cetății Înăului împodobire sfîntă;

Bucură-te, a Transilvaniei mare și neclintită stîncă;

Bucură-te, ceta ce din pruncie virtutea o ai învățat;

Bucură-te, că din izvorul Scripturilor Sfinte de mic te-ai adăpat.

Bucură-te, ceta ce mintea cu cugetări dumnezeiești și-ai hrănit;

Bucură-te, ceta ce dar de vindecări ai primit;

Bucură-te, ceta ce multe suflete, cu sîrguință ai răscumpărat;

Bucură-te, slujitor drept și credincios al Mîntuitorului;

Bucură-te, Ierarhe Sava, care lui Hristos ai urmat!

CONDACUL AL III-LEA

După călătorii prin țări străine, în mănăstirea Comana învățat-ai rînduiala pravilei călugărești sfîntite Ierarhe Sava, și toate ispitirile ce au venit asupra ta nu au fost în stare să te despartă de dragostea lui Hristos și să te împiedice a cînta, Aliluia !

ICOSUL AL III-LEA

Evlaviosul voievod al Moldovei, Vasile Lupu, minunîndu-se de curăția și vrednicia vieții tale, te-a numit pe tine, Ierarhe Iloreste, „întru toate credincios și prea cinstit Părinte”. Pentru aceea și noi, nevrednicii, cu evlavie, te lăudăm, zicînd:

Bucură-te, ceta ce ești a Transilvaniei podoabă frumoașă;

Bucură-te, că ai fost a Moldovei odraslă aleasă;

Bucură-te, a credincioșilor făclie mult luminată;

Bucură-te, ceta ce ești monahilor podoabă prea minunată;

Bucură-te, ceta ce pe Hristos, în inimă, cu rîvnă, ai purtat;

Bucură-te, că lui Dumnezeu cu smerenie fierbinte te-ai rugat;

Bucură-te, ceta ce pe Hristos, cu numele și fapta ai vestit;

Bucură-te, că în rugăciuni și postire, toată viața o ai trăit;

Bucură-te, ceta ce cu viețuirea ta pe mulți ai călăuzit;

Bucură-te, că spre sfințenia ta, Domnul din cer a binevoit;

Bucură-te, ceta ce ai fost monahilor bun și ales părinte;

Bucură-te, al Ierarhilor celor sfîinți, întîistătător în cînte;

Bucură-te, Ierarhe Iloreste, prea fericite !

CONDACUL AL IV-LEA

Cu răutate pornindu-se oarecînd stăpînitorii Transilvaniei asupra creștinilor celor dreptcredin-

cioși, toți fiii cei adevărați ai Bisericii noastre s-au bucurat nespus de alegerea ta ca arhipăstor al lor, Ierarhe Ilorest, și văzînd în tine un puternic apărător al legii strămoșești, au strigat lui Dumnezeu Aliluia !

ICOSUL AL IV-LEA

Strălucind în împlinirea poruncilor lui Hristos, ai fost chemat de Dumnezeu la darul preoției și, nu multă vreme după aceasta, ai fost ales în scaunul de mitropolit al Bălgradului, fiind hirotonit prin mîinile mitropolitului Ștefan al Țării Românești. Pentru aceasta bucurîndu-ne de iconomia lui Dumnezeu cea cu privire la tine, te lăudăm, zicînd:

Bucură-te, ceta ce ca preot, chemarea cu sfințenie și-ai plinit;

Bucură-te, că Domnul la și mai înaltă cinstire te-a chemat;

Bucură-te, că la vrednicia de arhierie al lui Hristos ai fost chemat;

Bucură-te, că apoi în Țara Românească ai purces, unde arhierie ai fost hirotonit;

Bucură-te, că mitropolitul Ștefan al Ungrovlahiei, la plecarea cu părintești îndemniuri te-a povățuit și însoțit;

Bucură-te, ceta ce cu virtuțile arhieriești te-ai împodobit;

Bucură-te, că spre păstorire Mitropolia Bălgradului s-a dat ție;

Bucură-te, că sosind în Bălgrad tot poporul mult s-a bucurat;

Bucură-te, ceta ce întru arhierie pe cei săraci nu i-ai uitat;

Bucură-te, ceta ce în ajutorul tuturor, cu sîrguință ai stat;

Bucură-te, ceta ce cu dragoste întru credință dreaptă pe toți i-ai întărit;

Bucură-te, arhipăstor, întru care harul luminii s-a sălășluit;

Bucură-te, Sava Ierarhe, care lui Hristos ai urmat !

I. Învăță de la toate!

Învăță de la apă să ai statornic drum
Învăță de la flăcări că toate-s numai scrum
Învăță de la umbră să treci și să veghezi
Învăță de la stîncă cum neclintit să crezi !
Învăță de la soare cum trebuie să apui
Învăță de la piatră cît trebuie să spui
Învăță de la vîntul ce-adie pe poteci
Cum trebuie prin lume de liniștit să treci.
Învăță de la toate, căci toate-ți sînt surori
Cum treci frumos prin viață, cum poți frumos să mori.

Învăță de la vierme că nimeni nu-i uitat
Învăță de la nufăr să fii mereu curat
Învăță de la flăcări ce-avem de ars în noi
Învăță de la ape să nu dai înapoi.
Învăță de la umbră să fii smerit ca ea
Învăță de la stîncă să-nduri furtuna grea
Învăță de la soare ca vremea să-ți cunoști
Învăță de la stele că-n cer sînt multe oști
Învăță de la greier cînd singur ești, să cînti,
Învăță de la lună să nu te înspăimînti
Învăță de la vulturi cînd umerii și-s grei
Și du-te la furnică să vezi povara ei !
Învăță de la floare să fii gingaș ca ea
Învăță de la miel să ai blîndețea sa
Învăță de la păsări să fii mereu în zbor
Învăță de la toate că totu-i trecător !
Ia seama fiu al jertfei, prin lumea care treci
Să-nveți din tot ce piere cum să trăiești în veci !

* Din lirica norvegiană. Versuri reproduce din rev. „Candela” (Suedia), nr. 1/1974, p. 3.